

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 10 December 1893. N°. 833.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam. Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen komen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecties enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentieprijs: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elk regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verlagen van Verleeningen 10 Ct. per regel.

Van het Gebed.

ZONDAGSAFDEELING XLVI.

Ben ik een God, van nabi, spreekt de Heere, en niet een God van verre? Zou zich iemand in verborgene plaatsen kunnen verbergen, dat ik hem niet zou zien? spreekt de Heere; vervul ik niet den hemel en de aarde? spreekt de Heere. (Jeremia 23: 23, 24.)

II. (Slot.)

„Kinderlijke vreeze en toevorrecht” vormen den grondslag van ons gebed, en opdat dit zoo zijn zoude, heeft Christus ons geboden God aldus aan te roepen: „Onze Vader, die in de hemelen zijt.” Vreeze is een werking op ons gemoed, die op zich zelf ons zou alstooten; toevorrecht een werking van ons gemoed, die naar God toedrijft; en het is uit de harmonische werking van deze twee schijnbaar tegenstrijdige werkingen, dat de schoone gemoedsstemming in het gebed geboren wordt. Dat nu deze beide metterdaad niet het noemen van den Vadersnaam saanhangen, behoeft geen breede aanwijzing. Ge moet, om u hier in te denken, niet een volwassen zoon nemen, gelijk die op later leeftijd tegenover zijn ouders vader staat; dan toch is er in dien volwassen man te veel uitdrukking van kracht en zelfstandigheid, en drukt op dien ouders vader te zeer het waas van afgeleefdheid. Daarom nam Jezus een „klein kindeke”, plaatsje dat in het midden van die twaalf groote, forsche gebouwde, kloekke mannen, en sprak: „Indien gij niet wordt als dit kindeke, zoo gaat ge in mijn koninkrijk niet in.” En dit nu is natuurlijk ook, ja in de eerste plaats, toepasselijk op het gebed. Ge moet u voor uw God gevoelen, gelijk een klein kindeke tegenover zijn vader. Zulk een klein kindeke voelt voor vader nog iets anders dan voor moeder. Het ziet eenerzijds tegen vader meer op, maar ook anderzijds zal het in de ure des gevaars het eerst in vaders armen vluchten. Kinderlijke vreeze of ontzag eenerzijds, en anderzijds kinderlijk toevorrecht drukt dus juist, en in goede harmonie uit, wat, onder normale omstandigheden, een kind van zes, zeven jaar voor zijn vader gevoelt. Vreeze, of wilt ge ontzag, omdat het den gestadigen indruk ontvangt, dat ten slotte vader beslist, en zijn gezag laat gelden; maar ook toevorrecht, omdat van vader alles komt, en tot vader toevlucht wordt genomen. Vreeze omdat er macht is, en toevorrecht omdat in die macht de trouw wordt gevoeld. Eenerzijds afhankelijkheid en anderzijds zelfstandigheid. Omdat hij mijn vader is, keert zich zijn meerdere macht niet tegen mij, maar is zij het steunpunt, waarin mijn vertrouwen rust.

Die kinderlijke gemoedsstemming is nu voor Jezus het uitgangspunt. Hij kent die gemoedsstemming uit het leven van het kindeke; want ge merkt wel met wat opmerkzaamheid Jezus telkens het leven van het kindeke heeft gedagelagen. Hij weet dus dat ons menschelek hart op zulk een stemming is aangelegd; dat deze stemming in ons zijn kan; en dat, onder normale omstandigheden, elk kind op zijn tijd die stemming doorleeft. Maar Jezus weet meer. Hij weet, dat die stemming in het kind opkomt, omdat het in zijn geboorte uit dien vader, en door de betrekking die God tusschen vader en kind in het leven riep, hierop is aangelegd. Hij weet dat God de Heere in die betrekking tusschen vader en kind op aarde een afschaduwende, een beeld gaf van de betrekking, waarin Hij zelf tot zijn menschenkinderen wil staan. En hij weet dus ook, dat in ons menschelek hart de gegevens zijn ingeschapen, om in die stemming voor onzen God te verschijnen. Alleen maar de zonde heeft ons dit schoone, intieme leven voor God verwoest. Denkt ge u die zonde weg, dan zou elk menschenkind vanzelf in die gemoedsstemming voor zijn God verschijnen. Er zou ontzag en vreeze, maar kinderlijk, en bij die kinderlijke vreeze tevens kinderlijk toevorrecht in ons hart leven. Maar thans is dit niet meer zoo. De vreeze is veelszins onkinderlijk, is bangheid geworden. Afhankelijk te zijn is ons tegen geworden. Onafhankelijk te wezen schijnt ons hooger glorie, en daarom woelt er op den bodem van het onbekeerde hart veel

een neiging om van God los te komen, en zich aan die afhankelijkheid te onttrekken. Blijkt nu telkens, dat dit niet lukt, dat God ons toch in zijn macht heeft, en ons ten laatste, hoe we ook geleefd hebben, in onzen dood wel vindt, dan blijft de vreeze wel, ja die vreeze wordt bangheid, maar al het kinderlijke gaat er uit weg. En zoo ook, er blijft wel toevorrecht, maar een toevorrecht, waar de liefde uit weg is. God wordt dan nog wel ingeroepen als Helper in den nood, maar niet meer aangeroepen en aangebeden met de bewonderende liefde van het kind. Zoo sluipst zelfs in ons gebed de zelfzucht vernielend in, en de zonde heeft het alles verdorven. En daarom nu komt Jezus in het allervolmaaktste gebed tot ons, en zegt ons: Als gij bidden gaat, begint dan met tot uw God te zeggen: „Onze Vader, die in de hemelen zijt.” Dit zegt Jezus bij wijze van vergunning. Hij staat het ons toe. Hij geeft er ons vrijheid toe. Het is een geestelijk verlot, dat we van hem ontvangen. Ja, waarlijk, waar wij uit ons zelve dit niet zouden durven doen, zegt Jezus ons dat we het doen mogen, en rijker in ons gebed zullen zijn, indien wij zijn raad en voorschrift volgen.

Geheel ten onrechte is daarom beweerd, dat het *Onze Vader* een gebed buiten den Christus om zou zijn, en dat het, overmits er de naam van Christus niet in voorkomt, in minder waardeering zou zijn te houden dan een gebed in den naam van Jezus opgezonden. Wie zoo spreekt, verliest uit het oog, dat het Jezus is, die hem de vrijmoedigheid geeft om God aldus aan te roepen. En dit nu doet de Christus niet bij wijze van aanmoediging, als bedoelde hij ons aan te zetten, om het zoo te beproeven; maar zoo spreekt hij op grond van zijn Middelaarschap. Hij zelf is het, die in zijn persoon een werk de mogelijkheid, dat we alzo bidden zouden, voor ons in het leven riep. In den Middelaar is onze God metterdaad weer als Vader aan zijn verloren kinderen openbaar geworden, en hij, de Christus, is het, die door zijn verlossingswerk, en het zich daarop richtende geloof van wie bekeerd is, het kinderlijk gevoel voor den Vader in de hemelen in ons en voor ons hersteld heeft. Er is dus geen oogenblik sprake van, dat de aanroeping van God als *Onze Vader* buiten den Christus, buiten Jezus naam of buiten zijn Middelaarschap en zijn verlossingswerk zou omgaan. Zoo zou het zijn bij dengene, die op eigen gezag, uit eigen goedvinden, in oppervlakkigen zin zich dat *Onze Vader* had aangewend. Maar zoo is het niet bij hem, die alleen deswege God aldus durft aanroepen omdat zijn Heiland er hem toe uitnodigt en de vrijmoedigheid toegeeft. Onlangs heeft men op het Wereldcongres der godsdienstena, dat te Chicago in September '93 is gehouden, een Buddhistisch priester dat heerlijke gebed laten bidden. Die man deed dat, niet omdat Jezus het gezegd had, maar in weerwil van zijn verwerping van den Christus, en het behoeft dan ook geen betoog, dat hetgeen die man deed, geen eigenlijk bidden van het *Onze Vader* was. Indien daarentegen een gedoopte in den naam van Vader, Zoon en Heiligen Geest, met deze heerlijke aanroeping voor zijn God nader, omdat Jezus het hem alzo geboden heeft, dan ligt in dat bidden zelf de erkenning van het Middelaarschap en kan noch mag ooit gezegd, dat zulk een bidden buiten den Heiland omgaat.

Hieruit echter volgt tevens, dat het *Onze Vader* te bidden niet den eisch stelt, dat gij persoonlijk den Heere uwen God reeds als uw Vader in de hemelen, in de rijke, volle betekenis van dien Vadersnaam, zult hebben leeren kennen. Wie zoover voortschreed op den weg des geestelijken levens, dat God hem voor zijn persoonlijk beest reeds in vollen zin een Vader geworden is, biddt vanzelf zoo, en behoeft het van Jezus niet meer te leeren. De aanroeping van God als uw Vader in de hemelen beduidt dan ook volstrekt niet, dat gij Hem alzo aanroep, omdat gij zelf inziet, dat uw God uw Vader is; maar wel, dat Jezus hiervoor instaat, en dat gij, in gehoorszaamheid aan uw Heiland, nu alzo doet. Of God uw Vader is, hangt niet af van uw bevinding of van de stemming waarin ge op het oogenblik verkeert; maar dat is en blijft zoo, ook al gevoelt ge er op het oogenblik niets van. Ware het anders bedoeld, zou onze Catechismus niet kunnen zeggen, dat Jezus door den Vadersnaam de rechte kinderlijke vreeze en het rechte kinderlijk toevorrecht in ons verwekken wil. Dan toch zou én die vreeze én dat toevor-

zicht in onze stemming aanwezig zijn; die stemming zelve zou dan tot gebed uitdrijven; die stemming zou in ons niet slapen, maar wakker wezen; en alzo zou er geen sprake van kunnen zijn, dat Jezus die stemming nog eerst in ons wilde wekken. Nu daarentegen juist dit het doel van de aanroeping van onzen God als *Onze Vader* is, blijkt hieruit, dat Jezus ons hiermee leert, niet hoe wij God bevonden hebben te zijn, maar hoe Hij is, en hoe we Hem bevinden zullen. God is Vader. Vader te zijn is zijn wezen. Al wat vader heet op aarde draagt van zijn vaderschap slechts de afschaduwing en het beeld. En omdat nu God alzo Vader is, en alleen uit dit Vader-zijn van God ook voor het afgedoolde en verloren kind geheel de stroom der genade voortkomt, daarom zegt Jezus ons, dat we het Eeuwige Wezen bij dezen heerlijken naam noemen zullen. Uw zonde heeft wel gemaakt dat in u het kindschap onderging, maar wel verre van het Vaderschap van God te vernietigen, heeft uw zonde veel meer het Vaderhart van God in nog ondoorgroenderlijker ontfoming ontvont. De verloren zoon voelt dat hij geen kind meer is, maar hoe ver hij ook afdoelde, hij kon nooit tweewegbrengen dat zijn vader ophield vader te zijn. En daarom, als hij tot zijn vader terugkeert heet het: „Ik ben niet meer waardig uw kind genaamd te worden,” maar als hij dit uitspreekt, begint hij met te zeggen: „Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en tegen u.” Wat in Antwoord 120 staat, dat „God onze Vader door Christus geworden is”, mag dan ook nooit zóó verstaan, alsof God iets geworden zou zijn, wat Hij vroeger niet was. Hoe zou dit kunnen, daar er immers bij God geen verandering is omtrent de natuur van omkeering? Neen, dit „geworden” zegt alleen wat Hij voor ons heeft, voor ons betrouwen, in onze voorstelling is geworden. Voor ons had Hij opgehouden Vader te zijn. Daarom konden we Hem zijn eere als *Onze Vader* niet meer geven. Hij was en bleef daarom wel Vader eeuwiglijk. Maar wij hadden onzen weg voor Hem verdorven, en wisten het niet meer. En daarom komt Jezus nu, en neemt den sluis weg, en zegt ons: „Gij dan, wanneer gij biddt, zegt alzo: *Onze Vader, die in de hemelen zijt.*”

Dat ook ons vertrouwen op de verhooring van ons gebed uit den Vadersnaam steun ontleent, spreekt vanzelf; en tevens dat ons vertrouwen op verhooring onzer bedien juist door dien Vadersnaam in het rechte spoor wordt gehouden. Nogmaals zij hier uitgesproken, dat bidden óf aanbidding (d. i. lofverhefing en dankzegging) óf smeeking zijn moet. Maar voorzover het smeken is, moet het dan ook zijn een afbidden van iets. De heilige apostel zegt het zoo stellig, in de smeeking moet men iets begeeren. Het moet ons in onze smeeking om iets, dat we ontvangen willen, te doen zijn. En deswege is de twijfel de dood voor ons gebed. Wat iemand begeert, moet hij begeeren, in het geloof, niet twijfelende. Anders zijt ge een baar der zee gelijk. Dan golft het wel in uw gemoed op en neer, maar er is geen uitwendig gebed. En zulk een menschele niet kan dat hij iets ontvangen zal van den Heere (Jac. 1: 5-7). De proef op de som is dus, of ge, na gebieden te hebben, wacht op iets dat komen moet, en inwacht de verhooring van datgene, wat ge van uw God afgebeden hebt. Zonder begeerte in de ziel is er geen gebed, en wie wacht, na zijn gebed, even ver als vóór zijn gebed van de vervulling zijner bedien af te zijn, verstaat niet wat bidden is. Want al klinkt het hoog ideaal, zoo iemand zegt, dat hij biddt niet om iets te begeeren, maar alleen om zijn ziel uit te storten, de Heilige Schrift staat hier lijfrecht tegen, en het *Onze Vader* zelf is onze getuige, als we in naam van Jezus het begeeren als een onmisbaar bestanddeel van alle werkelijk gebed handhaven. Met het oog daarop nu ligt juist in den Vadersnaam, dien niet wij verzoeken, maar dien Jezus ons op de lippen legde, een grond voor de verhooring onzer bedien. Als Jezus ons zegt: Ga in uw smeeking tot God, als tot uw Vader, die in de hemelen is, en als hij er dan bij voegt: „Indien gij, die boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal niet uw Vader, die in de hemelen is, zijn Heiligen Geest schenken dengeenen die Hem daarom bidden.” — dan is het duidelijk, dat Jezus door dien Vadersnaam het vertrouwen op verhooring bij ons wekken wil.

Maar ook ligt er in dien Vadersnaam een beperking van dit vertrouwen. Niet elke

bede kan of mag verhoord worden. Verhoord wordt alleen de rechte bede, die geboden is in oprecht geloof en naar Gods geopenbaarden wil. En juist die beperking nu drukt de Vadersnaam uit. Een kind krijgt van vader niet alles, wat het van vader vraagt. Het weet en gevoelt zeer wel, dat zijn vader zijn vraag zelfstandig beoordeelt, en dat het een verzoek van de vaderlijke en de vadertrouw zou zijn, eenvoudig elk verzoek van het kind toe te staan. Een kind dat zijn vader vertrouwt, zal daarom, zoo vader niet toestaat wat het vraagt, hierin niet berusten als een slaaf die voor zijn meester zwicht, maar in de overtuiging dat er voor die weigering goede oorzaak bestaat, ja, dat die weigering zijn verzoek veroordeelt. En zoo nu ook is het hier. Om iets te durven bidden is een teedere, heilige zaak, en wie Gods verborgen omgang kent, bidt volstrekt niet om alles wat hem voor den mond komt. Hij geeft zich rekenschap, of hij dit wel van zijn God zou durven vragen, en ondervindt hij dan, dat zijn bede niet verhoord werd, dan zal hij zijn God niet van hardheid verdenken, maar veel meer zichzelf beschuldigen, dat hij geboden heeft om iets, waarom hij niet bidden mocht. Het bidden tot een koning is heel iets anders. Als een koning iets niet toestaat, zwichten we voor de majesteit, die anders beschikte. Maar als we iets vragen, iets begeeren, iets afmeeken van onzen Vader die in de hemelen is, dan gevoelen we terstond, dat onze Vader niet kan en niet zal weigeren tenzij er oorzaken bestaan, die het Vaderhart kent, maar die ons verborgen zijn. De geestelijke ervaring leert dan ook, dat de oppervlakkige begint met, zonder veel nadenken, alles wat maar in hem opkomt, van God te begeeren; maar dat de dieper ingeleide allengs soberder, voorzichtiger, bepaelder en ingetogener in zijn gebed wordt; eenvoudig wijl hij, als hij biddt, spreekt tot zijn hemelschen Vader.

Ook op de bijvoeging „die in de hemelen zijt”, kan vooral in onzen tijd niet ernstig genoeg nadruk worden gelegd. Ofschoon toch de Modernen hoog met het *Onze Vader* wegloopen, is het toch buiten kijf, dat dit „die in de hemelen zijt” voor hen geen zin heeft. De dusgenaamde „vrije vroomheid” is almeer ontwaard in openbaar Pantheïsme. God wordt in zijn schepping ingewikkeld. En van een zelfbewust en willend Wezen, dat boven al het geschapene uitgaat, verstaat ze niets meer. Daarom voelt men zich wel stichtelijk aangedaan door den Vadersnaam, maar dat „die in de hemelen zijt” gaat uit van een voorstelling, waarvan men geheel vervreemd is. Men deed als had men zijn God in zich, omdat men tot de wereld behoort, en die wereld in zich heeft, en God de wereld-ziel is, die dat heelal innerlijk vervult en er mee samvalt. Alleen wat men noemt de immanentie Gods heeft voor deulken nog stand gehouden, maar de transcendentie is prijsgegeven, d. w. z. men houdt nog wel een alleenspraak in zijn ziel, als in de tegenwoordigheid van een *inwendig* Verborgen Wezen, maar men spreekt niet meer tot een Eeuwige Wezen, dat buiten en afgezonderd van deze wereld bestaat. Juist daarom echter voegt het ons in te hooger zin op de bijvoeging „die in de hemelen zijt”, allen nadruk te leggen, omdat juist in en door die bijvoeging de belijdenis van de Christenheid (het Theïsme) tegenover het alles verwoestend Pantheïsme onzer eeuw gehandhaafd wordt.

De bedenkingen die men tegen die bijvoeging aanvoert, zijn dan ook niet in staat, ons van deze belijdenis af te brengen. Dat Jezus werkelijk alzo en niet anders het *Onze Vader* aan zijn discipelen geleerd heeft, is buiten twijfel. Ook elders toch spreekt hij gedurig van „uw Vader, die in de hemelen is.” De betekenis die in deze bijvoeging ligt, steunt dus volstrekt niet alleen op hetgeen in het *Onze Vader* voorkomt, maar op het doorgaande onderwijs van den Christus, en dit doorgaande onderwijs van Jezus doet niet anders dan volkomen bevestigen, wat geheel de Schrift ons leert, dat „de hemelen zijn troon zijn, en deze aarde de voetbank zijner voeten.” Of dit nu strookt met de voorstelling, die men zich van het heelal maakt, doet hier niets aan af noch toe. Dat bij de wenteling der hemelbollen de een maal boven is, wat straks onder komt, is volkomen waar, maar kan nooit tot een ontkenning leiden, van de woonstede Gods. Tot zulk een ontkenning kan men wel gekraken, indien men alleen let op onze kleine aarde; en

haar positie als planeet, tegenover de zon. Maar wie in plaats van op dit kleine deeltje van het heelal, let op dat gansch groote heelal, bij welks indenken we reeds duizelen, die zal van harte bekennen, dat hij geheel onbekwaam is, om in het mysterie in te dringen, hoe dit mateloos heelal in de oneindige ruimte bestaat, ja of er een eendeloze ruimte is, waar dit heelal in zweeft, hij weet het niet eens. Elke voorstelling ontgaat ons hier. We kunnen ons niet gissen, hoe we ons dat gansch heelal in zijn samenstel en in zijn verhouding tot den Schepper denken kunnen, en welke verandering onze positie tegenover den Schepper ondergaat door de wentelingen der planeten zoo om haar as, als om haar zon, blijft ons een volkomen geheimnis. Daarom is het even onmogelijk, om uit de planetarische gegevens, eenige bedenking tegen het *Onze Vader* af te leiden, als het anderszins mogelijk zou zijn, het *Onze Vader* met een concrete planetarische voorstelling in overeenstemming te brengen. We weten hier eenvoudig niets van. Om hier een oordeel te kunnen vellen, zou men het heelal van buiten moeten kunnen bezien, d. i. we zouden als God moeten zijn.

Deswege drongen onze vaders er steeds op aan, dat we die bijvoeging „die in de hemelen zijt”, niet in creatuurlijken zin, maar geestelijk zouden opvatten. Wij, creaturen bestaan niet anders dan in tijd en ruimte, en kunnen ons geen voorstelling maken, die niet tevens in de ruimte en in den tijd bestaat. Is nu God de Eeuwige, en bestaat Hij altoos buiten tijd, dan ligt het voor de hand, dat ook de beperking der ruimte niet op Hem mag toegepast. Vandaar de belijdenis van zijn alomtegenwoordigheid. Maar die alomtegenwoordigheid onderstelt, om niet in het Pantheïsme over te vloeien, dan toch een centrum, een middelpunt, waarvan het Goddelijk leven uitstraalt, en dat middelpunt noemt de Schrift de woonstede Gods, dat is de Genadetroon, en daarheen heet onze ziel zich op, zoo dikwijls we God aanroepen, als onze Vader, die in de hemelen is.

In de hemelen, d. w. z. niet van deze aarde, en zoo verheft zich met dien aanroep onze ziel boven dit aardsche, boven de aardse beperktheid, boven de aardse gedruktheid, en boven de ellende dezer aarde, tot een God en Vader, die boven dit alles in zijn eeuwige majesteit verheven, ook ons persoonlijk een weg ontsluit, die ver boven dit aardsche uitgaat. Een weg voor ons hart, voor onze verwachtingen, voor onze heilige idealen, voor onze toekomst, als eens deze aarde ons ontglijpen zal. Wat ons hier drukt en benauwt, wat ons roepen doet uit nood en ellende, en het smeekende gebed in ons hart maakt, is juist de beklamheid van het aardsche leven, het diep wereldsch karakter van dat aardsche leven, en de onvolkomenheid, die al het aardsche bij ons achterlaat. Een kind van God ontwaart in zijn binnenste een sprake van een leven dat boven al dit aardsche uitgaat; er schittert voor het oog zijner ziel in de geloofsbelden van ons geslacht iets, dat de wereld niet waardig was te ontvangen; en zoo smacht en dorst hij, of iets dat boven dat aardsche uitgaat, zijn siele moge toekomen. Welnu, daarom spreken we dan ook in tegenstelling met dit aardsche van het hemelsche. Daarom gelooven we aan een hoogere orde van existentie dan deze wereld ons te aanschouwen geeft. En zoo dikwijls nu ons hart naar dat hemelsche getrokken wordt, trekt het vanzelf naar Hem, die in de hemelen is.

Want het is wel waar, dat men zeggen kan, niet waar de hemelen zijn is God, maar waar God is, zijn de hemelen. Maar veel liever dan door zulke tegenstellingen onzen geest bij onze gebieden te laten verwarren, luisteren we naar hem, die in die hemelen was, en uit die hemelen tot ons is gekomen, en ons met goddelijk ontfemen verlost heeft, om met ons zondig hart, van deze aarde, die ons den vrede niet kan geven, te roepen niet alleen tot *Onzen Vader*, maar tot dien Vader, die de hemelen tot zijn troon heeft, en daarom daarboven, daar in het Hooge en Verhevene, door ons zoekend oog gezocht wordt.

KUYPER.